

भारतीय

अर्थव्यवस्था

INDIAN ECONOMY

UPSC | MPSC

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगामधील (MPSC) अर्थशास्त्र विषयावरील
विचारलेल्या प्रश्नांचे घटकनिहाय विश्लेषण
राष्ट्रीय उत्पन्न, वारिष्ठ्य, बेरोजगारी, आर्थिक विषमता, कृषि,
उद्योग, सेवा क्षेत्र, आंतरराष्ट्रीय व्यापार इत्यादी.

— लेखक —

प्रा. डॉ. सुरेश एकनाथ घुमटकर
प्रा. डॉ. गोपाल एकनाथ घुमटकर

By

Ghumatkar IAS Academy

Learn From Experts.....

□ भारतीय अर्थव्यवस्था

© प्रा. डॉ. सुरेश एकनाथ घुमटकर,
प्रा. डॉ. गोपाल एकनाथ घुमटकर

□ ISBN : 978-93-80876-98-6

□ प्रथमावृत्ती : १५ ऑगस्ट २०२१

□ प्रकाशक :

एज्युकेशनल पब्लिशर्स अॅण्ड डिस्ट्रीब्युटर्स

पो. बाँ.नं. १३१, औरंगपुरा, औरंगाबाद

भ्रमणध्वनी : ९४२१३०००३६, ९९७००६७९७१

ई-मेल : educationalpub@gmail.com

वेबसाईट : www.educationaldp.com

□ डिस्ट्रीब्युटर्स

घुमटकर IAS अकॅडमी

महिला व बालकल्याण विकास,

विभागीय कार्यालयाचा वरचा मजला,

घाटी कॉर्नर, ज्युबली पार्क, औरंगाबाद.-४३१००१

भ्रमणध्वनी.- 9022618981, 7498982893.

इमेल.- ghumatkarias@gmail.com

□ मूल्य : ४१०/- रुपये

अनक्रमणिका

अ.क्र.	घटक	पान क्र.
१.	MPSC संयुक्त - पूर्व परीक्षा, २०२१ मधील अर्थशास्त्र विषयावरील प्रश्नांचे विश्लेषण	१-२०
२.	MPSC पूर्व परीक्षा - २०२१ मधील अर्थशास्त्र विषयावरील प्रश्नांचे विश्लेषण	२१-३६
३.	पंचवार्षिक योजना	३७-८०
४.	सामाजिक, आर्थिक सुरक्षा व विकास योजना	८१-११४
५.	राष्ट्रीय उत्पन्न	११५-१२४
६.	वित्त व बँकिंग	१२५-१५०
७.	रोजगार आणि बेरोजगार	१५१-१५८
८.	दारिद्र्य	१५९-१७०
९.	लोकसंख्या	१७१-२०९
१०.	सार्वजनिक वित्त	२१०-२५१
११.	आंतरराष्ट्रीय व्यापार व संघटना	२५२-२९०
१२.	आर्थिक सुधारणा	२९१-२९७
१३.	शाश्वत विकास	२९८-२९९
१४.	मानव विकास निर्देशांक (HDI) व इतर निर्देशांक	३००-३११
१५.	आर्थिक सिद्धांत	३१२-३१४
१६.	कृषी व उद्योग	३१५-३२०
१७.	समित्या व इतर	३२१-३२४
	संदर्भ सूची	३२५-३२७

१.

MPSC संयुक्त - पूर्व परीक्षा, २०२१ मधील अर्थशास्त्रवरील प्रश्नांचे विश्लेषण

प्र. १) तेंडूलकर समितीनुसार २०११-१२ मध्ये भारतात दारिद्र्य रेषेखालील लोकसंख्येचे शेकडा प्रमाण होते.

पर्याय:

- १) २१.९% २) २७.५%
३) ३७.२% ४) ४२.९%

उत्तर: १)

विश्लेषण:

डॉ. सुरेश तेंडूलकर यांच्या अध्यक्षतेखाली नियोजन मंडळाने २००५ मध्ये एक तज्ञ गट स्थापन केला. या तज्ञ गटाने २००९ मध्ये आपला अहवाल सादर केला.

सुरेश तेंडूलकर गटाचे दारिद्र्याचे अंदाज

वर्ष	NSSO फेरी	प्रति व्यक्ती प्रति माह ग्रामीण उपभोग खर्च (₹)	प्रति व्यक्ती प्रति माह शहरी उपभोग खर्च (₹)	ग्रामीण दारिद्र्य (%)	शहरी दारिद्र्य (%)	एकुण दारिद्र्य (%)
२००४	६१ वी	४४६.६८	५७८.८	४१.८%	२५.७%	३७.२%
२००९-१०	६६ वी	६७३	८६०	३३.८%	२०.९%	२९.८%
२०११-१२	६८ वी	८१६	१०००	२५.७%	१३.७%	२१.९%

तेंडूलकर समितीनुसार २०११-१२ मध्ये भारतात दारिद्र्य रेषेखालील लोकसंख्येचे शेकडा प्रमाण २१.९% होते, म्हणून पर्याय क्रमांक १ हे उत्तर आहे.

प्र. २) खालीलपैकी कोणत्या महत्वाच्या तत्वावर आधारित विश्व व्यापार संघटनेचे करार आहेत?

पर्याय:

- १) भेदभाव नाही २) सर्वात अनुकूल राष्ट्र
३) राष्ट्रीय वागणूक ४) वरीलपैकी एकही नाही